

Ms. 78 L 1637 [52]

NATALEM
GYMNASII HALLENSIS
CLXXXII

PVBlice CELEBRANDVM

ANNO ET

X 2315807

DIE QVO FRIDERICVS V
DANIAE ET NORVVEGIAE REX
HAFNIAE CORONABITVR

H. E.

DIE XXVIII AVGVSTI MDCCXXXVII

PRAEMISSA COMMENTATIVNCVLA

DE

ΣΕΙΣΑΧΘΕΙΑΙ SOLONIS

INDICIT

IOANNES MICHAEL GASSER
RECTOR.

HALLAE MAGDEBVRGICAE

LITTERIS EMANVELIS SCHNEIDERI ACADEM. TYPOGRAPH.

Kapsel 78 L 1637 [52]

AK

07

§. I.

Si, quanto ciuitas sapientia, liberalissimis studiis, nobilissimis-
que inuentis et institutis ceteras olim nationes ac populos su-
perauit; tanto illustriore fama et gloria merito adhuc celebra-
tur et aeternitati commendatur: dubitari profecto non potest,
quin non omnis modo graeciae, sed orbis terrarum principatus de-
ferendus sit *rei Atheniensium publicae*; unde, CICERONE teste a),
humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortae atque in
omnes terras distributae sunt. Itaque mirum non est, in vna Athe-
narum vrbe eximie laudanda totam conspirasse antiquitatem b).

§. II.

Quem ad modum vero Athenae non litterarum modo et eruditio-
nis, sed belli etiam armorumque gloria florere: ita viris quoque
adfluxere ciuilibus doctrinae regendaeque ciuitatis peritissimis. In his
praecipui sunt *legum latores*: quod nulla sine legibus ciuitas consis-
tere potest. Et Atheniensium quidem ciuitatem, post leges a CE-
RERE datas, vel a conditore potius ad Cererem relatas, primus
instituit TRIPTOLEMVS: quarum tres istas Eleusine sua eta-
te superfuisse testatur XENOCRATES apud PORPHYRIUM, *Ποσειδῶν*
τῆμιν θεὸς καὶ ποσειδῶν ἀγαλλῶν ἕσσα μὴ σὺνθεῖται. *Parentes honorandos,*
deos fructibus colendos, animalia non ledenda esse c). Quas siue
vetustate obsoletas, siue regundae rei publicae ciuiumque moribus
formandis non sufficientes, DRACO postea instaurauit et auxit,
tanta in iis scribendis vsus feueritate, vt illae *non hominis, sed dra-*
conis d), nec atramento, sed sanguine scriptae esse dicerentur e).
Huius igitur leges, quoniam videbantur impendio acerbiores, (vt
cum GELLIO loquar f), *non decreto iussuque, sed tacito illitera-*
toque Atheniensium consensu obliteratae sunt. Factum hinc est, vt,
quo grauior ante ex legibus Draconis metus erat: eo maior nunc ex
impunitatis spe illecebra peccandi oriretur. Non enim pedentim
iam, sed praecipiti gradu transcursum est ad omne nefas. Quippe
nemine rei publicae nauim gubernante, omnia metuenda erant nau-
fragia. Et perierat sane Atheniensium ciuitas, tot seditionum fluc-
tibus

a) *Orat. pro Flacco c. XXVI. XXVII.*

b) Vid. IO. GOTHOF. LAKEMACHERI *antiquis. graec. sacrae*, c. II. §. I. p. 38,
39, 40. HEYMANNI *via ad histor. litter.* c. III. §. VIII. add. IVSTIN. L. II.
c. VI. et qui instar omnium est, IOANNES MEYRSIUS, in *Fortuna Attica*,
Vol. V. Gronouiani thesauri *antiquis. graec.* inserta, p. 1682 sqq.

c) *πρὸ ἀρχῆς ἐμφύλιων*, L. III. p. m. 431.

d) apud ARISTOT. *Rhetor.* L. II. c. XXIII.

e) PLYTARCH. in *Solone* c. XXV. GELL. *N. A. L. XI. c. XVIII.*

f) l. c.

tibus iactata : nisi tandem ad SOLONIS sapientiam virtutemque, tamquam ad sacram ancoram, confugisset.

§. III.

Fuit SOLON g), si patriam, in qua natus est, spectes, *Salaminius*; si parentes ac domicilium, *Atheniensis*: nobilitate generis vnus omnium maxime florens. Quippe paterno genere Codrum, materno Pisistratum contingebat h). Ingenium, quod a natura præstantissimum accepit, philosophia maxime excoluit: in qua tamen addiscenda ita versatus est, vt ad illam præcipue partem, qua prudentia ciuilibus acquiritur, quamque politicam vocamus, animum adplicaret. Tanto præter ea discendi amore flagrauit, vt *quotidie aliquid addiscentem senescere se*, non versibus modo testatus sit i), sed supremo etiam vitæ die confirmauerit: quum adsidentibus amicis, et quadam de re sermonem inter se conferentibus, fatis iam pressum caput erigeret, interrogatusque, quapropter id fecisset, responderet: *vt, quum istud, quidquid est, de quo iam disputatis, percepero, moriar* k). Quamuis philosophus, quamuis ciuilibus etiam negotiis distentus esset: tamen in his maximis curis quum animum versibus condendis reficere studeret, illos tam multos, tam bonos, tum etiam, si vsus esset, incitatos scripsit, vt cum in ceteris illum sapientissimum fuisse, tum in carminibus poetarum generosissimum PLATO iudicet, addatque, si SOLON non tantum relaxandi animi gratia, sed dedita opera ferioque, sicut alii, poesin esset secutus, nec HOMERO, nec HESIO DO, nec alio quouam poetarum exstiturum fuisse inferiorem l). Neque SOLONIS elegias non laudant ARISTOTELES m), PAVSANIAS n), PLVTARCHVS o), DIOGENES LAERTIVS p): e quibus constat, eum versuum beneficio ad eam, quam post ea consecutus est, gloriam peruenisse.

§. IIII.

Recruderant illa tempestate veteres populi Atheniensis de re publica seditiones. Scilicet in tot factiones scissa erat omnis ciuitas, quot foli Attici incolarum erant genera: quorum *qui in locis pla-*

(2

nis

g) Vid. MEYRSIVS in *Solone*: et in compendio BRVCKERVS in *historia critica philosophiae*, Tom. I. p. 442 sqq.

h) PLVTARCH. in *Solone*.

i) SOLONIS vox erat: Γηρόσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος, h. e. discenti adfætu multa senectâ venit. PLATO in *Erastis* p. m. 236.

k) VALER. MAX. L. VIII. c. VII. ext. 14.

l) PLATO in *Timæo*, p. m. 474 post med.

m) tum in *Rhetoricis* L. I. c. XV. n. 18, tum alibi.

n) in *Atticis*, p. m. 38. n. 37.

o) in *Solone*.

p) L. I. c. II. n. II. 46 sqq.

nis et campestribus habitabant, πεδίατοι, qui montana incolebant, διακρητοι q), qui denique maritima tenebant, παραλιατοι vocabantur r). Illi paucorum principatum enixe flagitabant: isti popularem statum præferebant: hi mediam quamdam et mixtam rei publicæ formam probabant s). Accedebant Ἐκτιμοδωτοι, a sexta fructuum parte, diuitibus soluenda, dicti: qui proinde aut seruebant in agris colendis, aut corporibus oppigneratis nexum inibant, abducebanturque, vt vel in patria seruirent creditoribus, vel in alias terras deportati venderentur, omnibusque modis vexarentur. Hi sibi partium suarum ducem quærebant, qui æquis partibus agrum diuideret, omninoque rem publicam immutaret t).

§. V.

Quæ mala omnia quum ad perniciem ciuitatis valere cernerent homines fani ac prudentes: in vno SOLONE communis salutis et incolunitatis suæ perfugium quæsiuerunt; quando quidem hunc nec potentia et diuitiis obnoxium, nec egestati suspectum esse certo sciebant. Et erat profecto in SOLONE singularis innocentia, inusitata omnibus in rebus temperantia, incredibilis fides, maxima facilitas, eximia prudentia, mira humanitas, atque, vt paucis dicam, summa omnia. Igitur hunc ad sedandos componendosque animorum motus, hunc ad fulciendam rem publicam, hunc ad pacem concordiamque conciliandam deposcebant atque expetebant. Ergo omnium consensu rerum summa ad SOLONEM deferitur: quem vnum omnium iustissimum, æquissimum, prudentissimumque constabat. Sed recusauit regnum, a quo semper animus eius maxime abhorruit: causam interponens, quod locus quidem pulcher esset tyrannis, exitum autem nullum haberet. Quapropter irrisus multis, et stultitiæ accusatus, quod rem inter deos hominesque pulcherrimam, multorum precibus, largitionibus et muneribus, vitæ etiam periculo et armis expetitam, sperneret: ita respondit, vt adpareret, maluisse se amentem et rationis expertem videri, quam tyrannidem in ciues suos exercere u). Ne tamen omnino patriæ suæ deesse videretur: necessitati paruit tandem, atque Archontem creari se passus est. Quo in munere ita se gessit, vt diuersarum partium nulli se admiscens, sed omnibus æqualiter se impertiens, summis pariter atque infimis carus, pacisque et concordiaë auctor fuerit x).

§. VI.

q) HERODOTVS ἠντιπαχτας vocat L. I.

r) PLUTARCH. in politicis, p. 805. D. Conf. CAROL. SIGONIUS de re publ. Atheniensium L. I. c. II. in Gronou. thesaur. Vol. V. p. 1514 C.

s) PLUTARCH. in Solone.

t) IDEM ibid. add. CAROL. SIGON. de re publ. Atheniens. L. I. c. V. p. 1525 E sq.

u) PLUTARCH. l. c.

x) PLATO in politicis. p. 805.

milis huic erat *χρεωκοπία*, sed non prorsus eadem: quod *χρεῶν ἀποκοπή* publicum aliquid erat; *χρεωκοπία* vero vniuersam etiam priuatim esse poterat. Vnde *Chreocopide*, (mordaci cauillatione, nomine sic inflexo, vt *Cecropide*, a CECROPE Athenarum conditore,) i. e. *aris alieni expilatores*, vel *creditorum fraudatores* adpellati sunt illi SOLONIS amici, qui consilii eius participes ab ipso facti, ante promulgatam *σεισάχθειαν* prædia coemerunt, ac deinde promulgata fundos possederunt, ære alieno lege liberati dd). PFEIFFERUS quidem in *Antiquitatibus Græcis* videtur a *χρεῶν ἀποκοπή* diuersa esse *χρεωκοπία*: quam proinde interpretatur *exactionem* (scilicet *aris alieni*), SVIDAM secutus maxime, qui, *χρεωκοπέται*, inquit, *idem est, atque ὑπὸ χρεῶν ἐνοχλεῖται*, h. e. *debitis infestatur*. Mutabatur autem (pergit PFEIFFERUS) hæc *χρεωκοπία* a SOLONE in *χρεῶν ἀποκοπήν*, quam adpellauit *σεισάχθειαν ee*). At HENRICVS STEPHANVS merito huius significationis exemplum desiderat ff).

§. VIII.

Similis olim lex apud *Aegyptios* fuit: vnde SOLONEM suam deriuasse conicit DIODORVS SICVLVS gg). Dum enim de *Aegyptiorum* legibus agit: *σεισάχθειας* quoque SOLONIS mentionem facit. Audiamus ipsum DIODORVM: „Et vsuras, inquit, de factibus dumtaxat obælatorum exigere, sed in nexum corpus ducere nullo modo permittebat: bona illorum arbitratus esse, qui vel labore comparassent, vel dono accepissent ab eo, qui dominus erat: sed corpora ciuitatibus deberi, quibus ad debita belli pacisque munia vtantur. Absurdum enim esse, militem, qui pro patria sese periculis obiiciat, (si vsus sit), a creditore propter fenus nexum abduci, et ob priuatorum auaritiam, communem omnium salutem in discrimen adduci. Videtur vero et hanc legem Athenis SOLON inuexisse, *Sisachthie* nomine ab ipso vocitatum: qua ciues vniuersos ab ære alieno, in corporis nexum credito, liberauit. Siue autem ab *Aegyptiis* legem suam accepit, siue suo ingenio excogitauit SOLON: illud minime dubium est, quin *σεισάχθειας* beneficio *aris alieni* remissio fuerit inducta.

§. X.

Illud potius queramus adhuc, *utrum omnia in vniuersum debita expuncta sint, an saluo capite usuræ tantum interierint, an denique damna creditoribus illata aliis commodis pensata sint?* Sunt sane, qui putent, fenoris dumtaxat diminutione, nec ex toto quidem, sed

ex

dd) PLVTARCH. l. c. POSTELLVS de magistratibus *Atheniens.* p. 19.

ee) Lib. II. c. XXXVII. p. 304.

ff) In *thesauro* l. gr. tom. III. p. 583.

gg) *Bibliothec. L. I.*

ex parte, pauperes subleuatos esse; id quod HESYCHIUS indicare videtur, qui *σεισάχθειαν* dictam esse vult *παρὰ τὸ ἀποσεισάθει τὰ βάρη τῶν δανείων*, ab onere *usurarum* sublato: sunt etiam, qui obligationes omnes abolitas esse existimant: postremo sunt alii, qui aucto pecuniæ signatæ pretio tantum creditoribus accreuisse arbitrentur, quantum debitoribus decreuerit: mina enim quum antea LXXIII drachmas pretio æquasset, fecisse lege lata SOLONEM, vt C valeretur; vt, quum numerus idem, pretium tamen minus persolueretur, et hi magnum commodum sentirent, qui soluerent, et qui acciperent, nihil damni inde haberent *hh*). At neutra ratio POSTELLO videtur per se sine altera tolerabilis. *Fuisset enim, inquit, χρεωκοπή creditoribus tam ingrata, quam grata et optanda pauperibus: vnde illud non extinguere, sed alere incendium fuisset. Incrementum vero minarum (lege, drachmarum) adiectarum non potuisset satis esse tenuioribus ad persoluumdum. Vnde vtrumque vna instituisse, credi par est, vt diuitibus cresceret, quod a pauperibus recuperare per legem non poterant ii*). Equidem ego illis potius accedo, qui per *σεισάχθειαν* non *usuras* tantum, aut aliquam istarum partem, sed debita omnia esse abolita existimant. Namque primum *Chreocopidæ* (§. VIII.) lege SOLONIS lata omne æs alienum debere desierunt: deinde credibile non est, tam furiosam plebis feditionem *usurarum* remissione aut moderatione fedari potuisse: porro ipsum SOLONIS factum comprobare videtur, qui, quod sibi debebatur, vniuersum remisit. Præter ea quum ne sic quidem plebs satis pacata esse videretur, vtpote agrorum insuper æquationem flagitans: quid futurum fuisset, si tantulum ex *usuris* detractum fuisset? Denique quis nescit, tabulas Romanorum nouas (quæ quid sunt aliud, quam *σεισάχθεια* SOLONIS?) ad æs alienum omne tollendum spectasse? *Tabule nouæ*, CICERO ait, *quid habent argumenti, nisi vt emas mea pecunia fundum: eum tu habeas, ego non habeam pecuniam* *kk*)? Fac etiam, hanc SOLONIS constitutionem opulentioribus ac feneratoribus ingratam fuisse futuram, vt fuit: quid postea? Plebis potentia optimatibus formidolosa: necessitati parendum erat. Plebs enim vere bellua est multorum capitum.

§. XI.

SOLON vt et aduersariorum calumniam effugeret, et ipso facto legem suam commendaret: debita sibi ex patrimonio suo secundum PLUTARCHVM talenta quinque, secundum LAERTIVM septem, secundum POLYZELVM quindecim, vel secundum POSTEL-

LVM

hh) PLUTARCH. in *Solone*.

ii) POSTELLVS l. c. p. 19, 20.

kk) *Offic. L. II. c. XXXIII*.

IUM sex talenta aurea, II) primus ipse publice donauit; ac reliquos, idem ut facerent, exemplo suo prouocauit. Tamen ne si quidem satis fecit omnibus: quippe diuites tantum pecuniarum sibi ereptum indignabantur, pauperes autem Attici agri diuisionem more Laconico exspectauerant. Tandem ubi intellexerunt, salutem publicam aliter constare non posse: conuerso in gratiam odio, factoque sacrificio, et ipso *σεισαχθεία* adpellato, legem acceperunt.

Verum de *Sisachthia* SOLONIS haecenus: ad illud iam ueniendum est, quod proprie est mearum partium. Nimirum quod felix faustumque sit, crastino die NATALEM GYMNASII HALLENSIS CLXXXII publice priuatimque, et precibus et declamationibus more consueto celebrabimus. Quam ob rem tum *primi*, tum *secundi ordinis ciues quinque* ad dicendum surgent, quorum

WILHELMVS AVGVSTVS STRAVGOTT ROTHE, Erfordiensis, ord. I. *contemptæ pecuniæ exempla* ex antiquitate producet, oratione germanica.

HENRICVS IACOBVS CHRISTOPHORVS BRÜCKNER, indidem Erfordia, ord. I. *legem paupertatis, quam Lycurgus sanxit*, laudabit, oratione latina.

IOANNES AVGVSTVS FRIDERICVS GASSER, Calbensis, ord. II. *Fabricium cum Pyrrho colloquentem, summæ abstinentiæ exemplum*, inducet, oratione latina.

CAROLVS FRIDERICVS PACKBVSCH, Halensis, ord. II. *Cræsi et Solonis de beata vita colloquium* recitabit, oratione latina, denique

HENRICVS WILHELMVS CHRISTINNECKE, Halensis, ord. I. *infelicitatem Cræsi in summa felicitate ostendet*, versibus germanicis.

Cui sollempnitati ut Musarum nostrarum patroni ac ceteri huius urbis proceres et litterati, quibus commodum est, et per grauiora negotia licet, crastina luce hora a meridie II frequentes in auditorio maiori intersint, eamque præsentia sua honorifica et attentione beneuola splendidiorem illustrioremque reddant, ac denique studio suo ac fauore studium discipulorum nostrorum prouocent, summa contentione petimus.

II) l. c. p. 20.

P. P. A. D. XXVII Augusti, cIo Io cccxxxvii.

N. 16. 78 L 1637 [52]

NATALEM
GYMNASII HALLENSIS
CLXXXII

PVBLICE CELEBRANDVM

ANNO ET

X 2315807

DIE QVO FRIDERICVS V
DANIAE ET NORVVEGIAE REX
HAFNIAE CORONABITVR

H. E.

DIE XXVIII AVGVSTI MDCCCXXXVII

PRAEMISSA COMMENTATIVNCVLA

DE

ΣΕΙΣΑΧΘΕΙΑΙ SOLONIS

INDICIT

IOANNES MICHAEL GASSER
RECTOR.

HALLAE MAGDEBVRGICAE

LITTERIS EMANVELIS SCHNEIDERI ACADEM. TYPOGRAPH.

Kapsel 78 L 1637 [52]

AK

07

